

ГОНІННЯ СЛІДУ

ГОНІННЯ СЛІДУ – форма досуд. розшуку злочинця у давньорус. та литов.-рус. праві. «Руська Правда» (ст. 77 Поширеної ред.) визначала процедуру розшуку злочинця по його слідах (якщо злодія не знайдено) і встановлювала межі колективної відповідальності членів верви за скоєний ним злочин. У разі якщо слід не приведе до села чи до місця переховування вкраденого товару, а слід злодія губиться на території верви, відповідальність за крадіжку несла її громада. Вона могла відвести від себе слід (підозру) і взяти участь у розшуку злочинця. Якщо верв не доведе, що сліди злочинця ведуть за межі її території або відмовиться це з'ясувати, вона сплачувала відшкодування потерпілому і штраф. Верв не несла відповідальності в разі: 1) якщо брала активну участь у розшуку злочинця за участю свідків, «чужих людей», щоб виключити упередженість у його розшуку; 2) якщо сліди злочинця загубляться на великій дорозі («гостинці»), де не буде села, або у безлюдному місці. Отримані результати Г. с. ставали підставою для прийняття суд. рішення.

Лит.: Памятники русского права, вып. 1: Памятники Киевского государства. X–XII вв. М., 1952; Владимирский-Буданов М. Ф. Обзор истории русского права. Ростов н/Д., 1995; Правда Руська Ярослава Мудрого: початок законодавства Київської Русі / уклад.: Г. Г. Демиденко, В. М. Єрмолаєв. Х., 2014.

В. М. Єрмолаєв.

ГОНЧАРЕНКО Володимир Дмитрович (13 жовт. 1946, м. Красноград Харків. обл.) – укр. вчений-правознавець. У 1973 закінчив Харків. юрид.

ін-т (тепер – Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого). У 1973–76 навчався в аспірантурі, а з 1976 працює у цьому Університеті, де обіймав посади асистента, ст. викл., ст. наук. співробітника, доцента, професора. З 1992 – зав. каф. історії д-ви і права України та зарубіжних країн. Академік-секретар від-ня теорії та історії д-ви і права НАПрН України.

У 1977 захистив дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. н. на тему «Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів (1917–1937 рр.)» (спеціальність 12.00.01), у 1991 – дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. н. на тему «Всеукраїнські з'їзди Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів та їх роль у державному, господарському та соціально-культурному будівництві в УРСР (1917–1937 гг.)» (спеціальність 12.00.01). Наук. ступінь д-ра юрид. н. присуджено у 1992. Вчене звання професора присвоєно у 1993. Обраний у 1996 членом-кореспондентом НАПрН, у 2012 – дійсним членом (академіком) НАПрН України.

Напрями наук. досліджень – історія д-ви і права України та історія д-ви і права зарубіжних країн. Опублікував 285 наук. праць, серед яких «Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів –

В. Д. Гончаренко

верховний орган влади УРСР в 1917–1937 рр.» (1990); «Хрестоматія з історії держави і права України: у 2 т.» (у співавт., 1998, 2000, 2003); «Історія держави і права України. Академічний курс: у 2 т.» (у співавт., 2000); «Юридична енциклопедія» (т. 3, у співавт., 2001, т. 4 у співавт., 2002); «Історія держави і права України» (у співавт., 2003); «Місцеве самоврядування в Україні в умовах становлення правової держави» (у співавт., 2004); «Історія міста Харкова» (у співавт., 2004); «Антологія української юридичної думки» (т. 10, у співавт., 2005); зб. доктів «Історія конституційного законодавства України» (2007); «Правова система України: історія, стан та перспективи»: у 5 т., т. 1: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України» (у співавт., 2008, 2011 (рос.), 2013 (англ.)); «Правова доктрина України»: у 5 т., т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція» (у співавт., 2013); «Історія держави і права України» (заг. ред., 2013).

Заслужений діяч науки і техніки України (2004), Лауреат держ. премії України в галузі науки і техніки (2002). Має почесне звання «Заслужений проф. Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого» (2013).

О. М. Головка.

ГОРОДЕЛЬСЬКА УНІЯ 1413 – угода, укладена між польсь. королем Владиславом II Ягайлом і вел. кн. литов. Вітовтом у замку Городлі (на р. Зах. Буг) 2 жовт. на спільному польсь.-литов. сеймі. Приводом для укладення Г. у. 1413 стало те, що після перемоги литов.-укр.-білорус.-польсь. військ

у Грюнвальдській битві 1410 Литва зайняла щодо Польщі більш незалежне становище. Король Ягайло і польсь. феодалі були змушені піти на компроміс із вел. кн. литов. Вітовтом та феодалами Литви.

Г. у. 1413 підтвердила чинність інкорпораційних умов Кревської унії 1385, задекларувавши повторне об'єднання Корони Польсь. і Великого князівства Литов. в одну д-ву «на вічні часи» перед лицем воєн. загрози з боку нім. хрестоносців та «ін. будь-яких неприятелів». І хоча Г. у. 1413 підтвердила об'єднання Литов. д-ви з Польсь. королівством на «вічні часи», однак цим докт-ом було визнано самостійність Великого князівства Литов. За Великим князівством Литов. визнавалося право на автономію: зберігалась інституція велико-князівської влади у Литві, й за Вітовтом закріплювався (щоправда, не спадково, а лише пожиттєво й під сюзеренітетом польсь. короля) титул вел. кн. литов. Г. у. 1413 передбачала уніфікацію адм.-тер. устрою князівства на взірць устрою Польсь. Королівства, першими кроками до чого мали стати запровадження в Литві сейму та столичних і земс. вищ. урядів (воєводств, каштелянств та ін.), що мали бути под. до польсь. Було визначено також принцип обрання монархів у Польсь. Королівстві та Великому князівстві Литов. за спільною згодою й ухвалою прелатів (вищі духовні особи в католическій церкві), магнатів і шляхти обох країн. Продовжуючи та розвиваючи традицію, започатковану Кревською унією, Г. у. 1413 підтверджувала права на всі зем. наділи, «вольності» та привілеї, надані католическій церкві в литов. землях, зокрема у Вільно (нині – Вільнюс), а також права та при-